



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, [sip.bulgaria@gmail.com](mailto:sip.bulgaria@gmail.com), [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

Изм. № 33-284/09.04.2026

ДО:  
Министерство на околната среда  
Копие до:  
Министерство на енергетиката

### СТАНОВИЩЕ

От: Сдружение за изследователски практики, инициатива „Зелени закони“, ЕИК 131056796, представявано от Вера Стаевска, председател на УС

Относно: Обществена консултация № #12198-К за Проект на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия, обявена на 10.03.2026 от МОСВ на адрес <https://www.strategy.bg/bg/public-consultations/12198>

С настоящото становище от Сдружение за изследователски практики (инициатива „Зелени закони“) настояваме проектът да бъде преработен, за да изпълни правилно изискванията на Директива 2018/2001, с оглед на пропуските в настоящото предложение. Конкретните ни забележки и препоръки са както следва:

#### I. Увод

Проектът на План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (ППЗ, пППЗ) е създаден в изпълнение на чл. 15в на Директива 2018/2001, който определя създаването на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници .

Изискванията на чл. 15в на Директива 2018/2001 са транспонирани в чл. 5, ал. 2 – 10 на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) през 2023 г.

Според чл. 5, ал. 7 на ЗЕВИ ППЗ подлежи на екологична оценка в съответствие с чл. 81, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда и на оценка за съвместимост по чл. 31, ал. 1 от Закона за биологичното разнообразие. Процедурата за ЕО е на етап внесено задание за обхват и съдържание и схема за провеждане на консултациите.

Проектът за ППЗ е обявен за обществено обсъждане в контекст на чести конфликти на местно ниво при одобряване на проекти за производство на енергия от вятърна и слънчева енергия в терени от значение за биологичното разнообразие – например, проекти, генерирани протести и съдебни дела в общини Аврен, Сухиндол и други, за които и от „Зелени закони“ сме подкрепяли граждански действия за изграждане на ВЕИ без увреждане на природни терени<sup>1</sup>. В този контекст, за приемането на ППЗ в България от изключително значение е

<sup>1</sup> <https://www.zelenizakoni.com/novini/chista-energiya-bez-sech-na-gori>



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, sip.bulgaria@gmail.com, [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

изпълнението на изискването на Директива 2018/2001 в плана „компетентните органи /да/ определят достатъчно хомогенни сухоземни, вътрешноводни и морски зони, в които не се очаква внедряването на конкретен вид или конкретни видове възобновяеми енергийни източници да окаже значително въздействие върху околната среда, с оглед на особеностите на избраната зона, като отдават приоритет на изкуствени и застроени площи“ – повече за това изисквани виж в II.3.1. от настоящото становище. Включването на т. нар. „нарушени терени“ е от значение за изграждането на ВЕИ като реално природоопазващи технологии без конфликт между политиките за климата и за биоразнообразието, както и за улесняване на инвеститорите чрез насочване към терени, където няма предпоставки за обществени конфликти. За съжаление, обявеният за обсъждане ППЗ предлага 1,285 кв. км от общо 11093,598 кв. км – т.е. едва 1% от зоните – да бъдат разположени в „нарушени терени“. Това няма да доведе до правилно прилагане на европейските изисквания, нито до насочване на ВЕИ технологиите в безконфликтни зони, нито до улесняване на инвеститорите или до необходимото за оцеляването на човечеството на планетата прилагане на политиките за климата и за биоразнообразието в синхрон.

## II. Общи положения. Основни слабости на пППЗ. Принципни проблеми

**II.1. Общи положения.** На пръв поглед проектът на Плана е изготвен съгласно изискванията на чл. 15в и 15б на Директива 2018/2001 и следва логика, която не би могла да бъде оспорена. Задълбоченото проучване на проекта обаче изважда на светло достатъчно проблеми, несъответствия и липси, които го правят неприемлив за целта, за която е създаден – „да осигури териториална, аналитична и нормативна основа за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници, чрез определяне на зони с висока степен на пригодност за изграждане на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (ВЕИ – вятърна) без тези процеси да влияят и нарушават състоянието на околната среда“.

Според **параграф 1 на чл. 15в от Директива 2018/2001** „[д]о 21 февруари 2026 г. държавите членки гарантират, че компетентните органи приемат един или повече планове за определяне, като подгрупа от зоните, посочени в член 15б, параграф 1, на зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници за един или повече видове възобновяеми енергийни източници“. Следва да отбележим, че МОСВ не е представило пред обществеността – нито за обсъждане, нито дори с информационна цел – картографираните зони, заложили в **член 15б, параграф 1** на директивата. По този начин не може да се установи дали България гарантира, „че тези зони, включително съществуващите централи за енергия от възобновяеми източници и механизмите за сътрудничество, се съобразяват с прогнозните криви и общата планирана инсталирана мощност за технология за енергия от възобновяеми източници, определени в техните национални планове в областта на енергетиката и климата, представени съгласно членове 3 и 14 от Регламент (ЕС) 2018/1999“ (каквото е изискването на същия **член 15б, параграф 1**).



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, sip.bulgaria@gmail.com, [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

Липсата на публичност върху резултатите от картографирането на зоните е сериозен проблем, който затруднява общата оценка на плана. Тези резултати трябва да бъдат направени публично достъпни спешно и във всеки случай преди приключването на процеса на обсъждане на настоящия документ!

**II.2 Основни слабости.** Първата основна слабост на Плана е концентрирането му единствено върху вятърната енергия. Макар този проблем да се представя от Министерството на енергетиката (МЕ) едва ли не като ограничение, поставено от ЗЕВИ, на което не може да се реагира<sup>2</sup>, ние сме наясно, че МЕ всъщност отказва да поеме отговорността за такава промяна, което е поредното доказателство за необходимостта от драстични промени в структурата и кадровата обезпеченост на тази институция, за да започне тя да работи адекватно на нарастващия брой задачи, свързани с ускореното развитие на възобновяемата енергия в България и региона. Впрочем това ограничаващо условие беше целенасочено включено с измененията в чл. 5 на ЗЕВИ през 2023 г. с цел опазване частните интереси на някои инвеститори във фотоволтаични паркове, които не желаят да се съобразяват с изискванията на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), и са намерили начини да ги заобикалят чрез процедурни хватки и формалности или по друг начин.

Оставянето на слънчевата енергетика извън обхвата на плана поставя серия от проблеми от екологичен, икономически и социален характер, които не са отчетени от законодателя. Но те очевидно не са отчетени и от МОСВ – особено що се отнася до продължаващото да има масова подкрепа сред обществото противопоставяне „зелена енергия – биологично разнообразие“, което показва липсата на капацитет в министерството да анализира проблемите в дълбочина, да търси и намира благоприятни решения за всички (win-win) и да работи в сътрудничество с други институции (МЕ, ЕСО, КЕВР и др.), с бизнеса и с обществото, когато е необходимо да се правят промени за подобряване на общия краен резултат.

Липсата на зони за приоритетно развитие на енергията от слънцето води до неправилна оценка (изкривяване, подценяване, надценяване) на възможностите за постигане на националния принос към общата цел на ЕС за ВЕИ, заложена в **член 3, параграф 1** на Директивата.

Втората основна слабост е невключването в Плана на зони за мрежова инфраструктура и инфраструктура за съхранение (ЗМИИС), необходими за интегриране на енергията от възобновяеми източници в електроенергийната система (чл. 15д на Директива 2018/2001). Тук поясняваме следното:

1. В ЗЕВИ (чл. 5, ал. 3, т. 4 е записано, че разработването на плана по ал. 2 [ППЗ – бел. моя] се извършва при отчитане на „планираното в 10-годишния план по чл. 81г от Закона за енергетиката развитие на

---

<sup>2</sup> СПРАВКА за отразяване на становищата получени след проведени обществени консултации по проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗИД на ЗЕВИ), стр. 19.



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, sip.bulgaria@gmail.com, [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

електропреносната мрежа и плановете по чл. 90 от същия закон за развитие на електроразпределителните мрежи, включително на съоръжения за съхранение на енергия“.

2. В проекта на ППЗ наистина има референции към 10-годишните плановете на ЕСО. На стр. 29 се твърди, че „[з]а целите на анализа е използван официален геопространствен слой, предоставен от „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД (ЕСО ЕАД), който отразява съществуващата и планираната електроенергийна инфраструктура, както и възможностите за присъединяване към електропреносната мрежа“.
3. На стр. 36 се твърди, че „[с]лед прилагане на критериите за изключване на несъвместимите територии, полученият допустим слой е пространствено пресечен със слоя за зоните с наличен и предвидим капацитет за присъединяване към електропреносната мрежа, предоставен от ЕСО ЕАД, изграден въз основа на анализ на близостта на териториите до съоръжения от електропреносната мрежа и електрически подстанции и включващ информация за свободните мощности за присъединяване на територията на всяка зона. В резултат на тази операция са обособени приоритетни зони, представляващи части от допустимите територии, попадащи в обхвата на зони с идентифициран капацитет за присъединяване. По този начин приоритетните зони отразяват пространственото припокриване между допустимите територии след изключванията и наличния мрежов капацитет, като за всяка зона е отчетен съответният капацитет за присъединяване.“

В избрания подход има сериозни грешки и заобикаляне текста на Директивата, които правят не само позоваването на 10-годишния план на ЕСО недостатъчно обосновано и надеждно, но и пораждат основателно съмнение за реалната полза от чл. 5, ал. 3, т. 4 на ЗЕВИ.

1. Чл. 15д на Директива 2018/2001 ясно посочва необходимостта от извършване на екологична оценка съгласно Директива 2001/42/ЕО, и, когато е приложимо, на оценка съгласно член 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО на плановете за ЗМИИС (§ 1, буква г ), както и посочват условията за дерогация от това изискване.
2. Пак там е записано: „При изготвянето на такива плановете държавите членки се консултират със съответните оператори на инфраструктурни системи“ (последно изречение на §1). **Никъде обаче не е казано**, че плановете на „съответните оператори“ за развитие на мрежите (каквото са десетгодишните плановете на ЕСО) могат да се използват **вместо** планирането на ЗМИИС по чл. 15д.
3. В проекта за ППЗ е записано, че „[п]о отношение на присъединяването към електроенергийната мрежа, за зоните са отчетени **463 MW капацитет по предварителни договори**, както и **1 615 MW възможност за нови присъединявания**. **Обобщеният капацитет за всички зони възлиза на 1 853 MW**, като капацитет за присъединяване е наличен в зони 8, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 24 и 25, а за останалите зони към момента не е предвиден такъв (подробната информация за териториалния обхват и капацитета за присъединяване е представена в Приложение II)“ (стр. 37), като малко по-нагоре (стр. 36) се твърди, че във всичките 25 зони, би могло да се разположат ветрогенератори с обща мощност „**най-малко 2500 MW**“. Всичко това показва, че за около поне 650 MW нови вятърни мощности няма никакви планирани досега възможности за присъединяване. Неясно е също така какви действия следва да бъдат предприети за физическото присъединяване на мощностите, заявени по предварителни договори или за онези, които биха били изградени там, където са налице възможности за присъединяване. Т.е. при наличната в него информация, ППЗ не дава възможност дори при провеждане на екологична оценка да се оцени потенциалното въздействие и на частта от бъдещите инвестиции, отнасящи се до изграждането на мрежите.



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, sip.bulgaria@gmail.com, [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

4. Що се отнася до информацията за потенциалните системи за съхранение на енергия, които биха могли да бъдат изградени в очертаните от проекта за план зони, тя е недостатъчна за каквито и да е изводи и оценки. Дори в 10-годишния план на ЕСО, информацията за тези системи („батерии“) е недостатъчна и изглежда противоречаща си. Сравнението между таблици 3.1. и 3.3. в плана на ЕСО за предвидените за присъединяване в електропреносната и електроразпределителните мрежи (таблица 3.1) и прогнозите на ИНПЕК (таблица 3.3.) показва разлика от над 3 пъти. При това тези прогнози нямат никаква териториална база, т.е. не може да се покаже каква част от тях попада в ППЗ, който разглеждаме.
5. Най-накрая трябва да се каже, че десетгодишните планове на ЕСО за развитие на мрежите, (както и плановете на електроразпределителните дружества за развитие на мрежите) имат две слабости, които не позволяват да заместят предложените в чл. 15д на Директива 2018/2001 планове за ЗМИИС:
  - 1) те са реактивни, а не стратегически документи. Иначе казано, ЕСО всяка година реагира на инвестиционните предложения и включва в десетгодишните планове всички предложения за добавяне на капацитет, т.е. за „развитие“ на мрежите спрямо предложенията за изграждане на АЕЦ, ТЕЦ, ВЕЦ, ВяЕЦ, ФЕЦ, а отскоро – и системи за съхранение.
  - 2) не преминават екологична оценка, което е голяма дупка в законодателството на страната. Самите планове се утвърждават от КЕВР на ежегодна база, което – както казахме – предполага възможности за драстични промени, от което следва невъзможността да се направи каквато и да е екологична оценка с повече от няколко месеца „трайност“. Представете си – ако десетгодишните планове за мрежите подлежах на ЕО, то те биха били част от един непрекъснат цикъл „ежегоден ъпдейт на десетгодишен план за развитие на мрежите – ежегодна екологична оценка“, което пък би довело (на базата „средната скорост“ на работа на МОСВ по отношение на екологичните оценки на стратегически документи) до постоянната липса на утвърден и действащ план за мрежите. Просто защото нямаше никога да има завършена, обсъдена, обжалвана и накрая приета екологична оценка.

Накратко: Независимо от „прикритието“ на текста на чл. 5, ал. 3, т. 4 на ЗЕВИ, разглежданият тук проект за ППЗ притежава съществен недостатък – не включва като количество (брой и капацитет) и като териториално разпределение (в определените от самия него зони) достатъчно информация за необходимите мрежи за пренос и разпределение и системи за съхранение на енергията. Така те не могат да бъдат адекватно оценени в една ЕО на ППЗ, поради което самата ЕО ще бъде компрометирана *per se*!

Но дори да бъде направена ЕО на актуалния 10-годишен план на ЕСО (2005-2034 г.) – след като данните в него нямат ясно разписано териториално-пространствено разпределение до всяка крайна точка (място на изграждане на ВЕИ-мощност или „батерия“), а от друга страна в плана на ЕСО има твърде много условности (различия), свързани с развитието на мрежите поради естеството на заявените проекти за ВЕИ (и батерии), смятаме, че тя би била безполезна за целите на Плана за приоритетните зони за развитие на вятърната енергия.

Това води до извода, че са необходими сериозни допълнения на проекта за ППЗ с конкретни данни за мрежите и системите за съхранение на енергия, така че да може да му бъде направена адекватна ЕО.

**II.3. Системните и принципни проблеми** в проекта на ППЗ са няколко.



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, [sip.bulgaria@gmail.com](mailto:sip.bulgaria@gmail.com), [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

### II.3.1. Несъответствие с основно изискване на чл. 15в на Директива 2018/2001.

Проектът многократно реферира към чл.15в от Директива 2018/2001. В повечето референции обаче, е игнорирано основното указание, заложено в него по отношението на т.нар „нарушени терени“, а именно:

„В тези планове компетентните органи:

а) определят достатъчно хомогенни сухоземни, вътрешноводни и морски зони, в които не се очаква внедряването на конкретен вид или конкретни видове възобновяеми енергийни източници да окаже значително въздействие върху околната среда, с оглед на особеностите на избраната зона, като:

і) отдават приоритет на изкуствени и застроени площи като покриви и фасади на сгради, транспортна инфраструктура и тяхната пряка заобикаляща ги среда, зони за паркиране, земеделски стопанства, площадки за отпадъци, промишлени обекти, рудници, изкуствени вътрешни водни басейни, езера или резервоари и, когато е целесъобразно, обекти за пречистване на градски отпадъчни води, както и земи с влошено качество, които не могат да се използват в селското стопанство;“ (чл. 15в, параграф 1, буква а, условие і)

Обявеният за обществено обсъждане проект на ППЗ предлага 11093,59 кв. км зони за приоритетно развитие на ВЕИ от вятърна енергия, от които едва 1,285 кв. км са нарушени терени. Докато за Република България все още няма официално картирана обща площ на нарушените терени, то в доклад на WWF-България от 2024 г. Зса идентифицирани като нарушени терени за производство на енергия от вятър 24,917 кв. км. Това означава, че пППЗ предлага нереалистично малка площ на приоритетни зони, от които едва 1% са „нарушени терени“ – дял, който няма да намали общественото напрежение и доверие в предварителна екологична оценка на зоните, извършена при одобряване на ППЗ. Нито ще изпълни изискването на формално цитирания чл. 15в на Директива 2018/2001.

От текстове в самия план излиза и противоречието във връзка с това изискване. На стр. 29 се твърди, че се отдава „приоритет на нарушени терени“ след като преди това – на стр. 20 – е казано: „Пространственият анализ е извършен въз основа на актуални и официални геопространствени данни, съответстващи на изискванията на чл. 5 от ЗЕВИ, като при определяне на приоритетните зони с предимство се разглеждат нарушените терени. За целите на Плана е приложен слой с такива терени (актуални към 2024 г.), като е установено, че в рамките на идентифицираните приоритетни зони цялото им присъствие е минимално (1,285 км<sup>2</sup>), а основната част от териториите отговаря на останалите релевантни критерии.“

Очевидно е, че приоритет на нарушените терени (територии) този проект не предвижда. Но позоваването на чл. 15в от Директивата (а и към ЗЕВИ и ИНПЕК) е използвано, за да се „докажат“ другите предложения за зонирание, някои от които противоречат на духа на самия член, а и на целите, които европейския законодател е заложил с това условие и които са свързани с целенасоченото опазване на биологичното разнообразие на континента.

<sup>3</sup> [https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/report\\_res\\_2024\\_final.pdf](https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/report_res_2024_final.pdf)



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, sip.bulgaria@gmail.com, [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

**II.3.2. Липса на реални доказателства, че „[п]рилагането на Плана ще има значим принос за постигането на националните и европейските цели за устойчиво развитие, енергийна независимост и ограничаване на изменението на климата. Очакваните резултати и ефекти се изразяват в редица икономически, енергийни, екологични и социални ползи, които обхващат както национално, така и регионално ниво“ (стр. 7).**

Никъде в проекта за ППЗ не са дадени количествени данни, които да показват, че приносът на тези зони ще бъде „значим“. Отново авторите се водят от 10-годишния план за развитие на мрежите на ЕСО и ИНПЕК, където има само обобщени данни за бъдещите ВЯЕЦ, но не и за конкретните им местоположения, а не от независими оценки и изчисления за максимално възможните мощности (ветрогенератори и системи за съхранение на енергия), които могат да изградени в определените зони и които биха дали по-точна картина на конкретния принос на предложените зони.

Нещо повече – проектът за ППЗ е изключил територията на Североизточна България като приоритетна зона за развитието на вятърната енергия, но в плана на ЕСО (2025-2034 г.), четем: „Резултатите от изчисленията показват, че при липса на вятър в североизточна България, която е най-далече от всякакви генериращи източници, се получават критично ниски напрежения. Напрежението в п/ст Варна пада до 378kV, п/ст Добруджа – 378kV, в мрежа 110kV напреженията са между 100 ÷ 105kV. Това доказва, че е необходимо да се предприемат мерки за овладяване на напреженията, с инсталирането на допълнителни компенсиращи устройства в региона. Разгледани са няколко варианта, като заключението е, че трябва в поне две подстанции да се монтират компенсиращи устройства, с възможности ± 200MVA<sub>g</sub>. Едното компенсиращо устройство трябва да е в една от новите подстанции 400/110kV в добричкия регион, предвидени за присъединяване на нови ВЯЕЦ. Другото устройство трябва да се инсталира в п/ст Образцов чифлик. Конкретните технически решения ще бъдат специфицирани в съответните технически проекти на обектите.“ (стр. 25/39)

Т.е. ЕСО разглежда един изключен от ППЗ регион като основен за изграждане на ВЯЕЦ и съответно – необходимата мрежова инфраструктура, свързана с тях!

Освен този проблем, липсата на количествени данни или оценки за максимално възможните мощности (ветрогенератори и системи за съхранение на енергия), които могат да изградени в определените в проекта зони, ще попречи на извършването на качествена и достоверна ЕО, доколкото няма да може да бъдат оценени съответните максимални въздействия. Това в крайна сметка ще компрометира и основната цел на самия план – развитие на ВЯЕЦ по „бързата писта“ и без унищожаване на ценно биологично разнообразие!

**II.3.3. Погрешно избран за изходна база параметър за икономически изгодни показатели на вятъра.** Вместо избраната скорост на вятъра („Mean wind speed“ на височина 150 m над земната повърхност, стр 20) за изходна база би следвало да се избере параметърът „брой часове с пълно натоварване“ (full load hours), във формулата на който участва избраният от авторите параметър. На негова база те биха могли да определят по-точно къде са териториите в които има икономически смисъл за производство на енергия от вятъра, за да може спрямо тях да



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, [sip.bulgaria@gmail.com](mailto:sip.bulgaria@gmail.com), [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

се слагат ограниченията, породени от природозащитни и други ограничаващи изграждането на ветрогенератори цели.

В случая авторите са се опитали да представят крайният резултат от зонирването като позитивно за бизнеса, но изглежда не са успели в тази си цел.

### **II.3.4. Видимо неспазване на част от принципите, посочени като основа на ППЗ.**

Според текста на стр. 5-6, разработването на плана се основава на определени принципи. По-нататък обаче, самият текст на ППЗ дава доказателства, че някои от тези принципи не са спазени. Основание за това твърдение ни дава непълното цитиране и очевидно превратно тълкуване на чл. 15в от Директива 2018/2001 на няколко места в проекта.

1. Съгласуваност с европейските и националните политики. Още при представянето на нормативния контекст, който определя ППЗ, авторите са цитирали непълно (стр. 10) като са изпуснали изискването на буква а), условие i) на чл. 15в от Директива 2018/2001, като по този начин омаловажават едно от основните изисквания – да се ограничи в максимална степен предварително, на етап изготвяне на ППЗ, сблъсъкът между ускореното изграждане на ВЕИ и опазването на биологичното разнообразие.

2. Устойчиво и балансирано развитие ако беше спазено указанието на чл. 15в за това, на какви терени да се дава приоритет, щеше да стане ясно, че като краен резултат в проекта този принцип е силно компрометиран в частта „устойчиво“. От своя страна добавката „балансирано“ към „устойчивото развитие“ е безсмислена, но често използвана от български институции и отделни лица, които отказват да приемат устойчивото развитие като концепция, принципи и практики, и постоянно пробутват като елемента с най-голяма тежест икономическите цели, и то в смисъла и разбирането за „прогреса“ от 19 и ранния 20 век.

Именно „устойчивостта“ изисква имплицитно да са отчетени и трите основни фактора: икономическо развитие, социално въздействие и екологично въздействие, но къде точно е балансът във всеки конкретен случай подлежи на доказване чрез:

- 1) общоприети или иновативни, но верифицирани методи за определяне на този баланс (напр. Live Cycle Sustainability Assessment, Монетаризация и Global Costs, Triple Bottom Line и други математически и системни модели и методи);
- 2) с използването на възможно най-актуални, измерими, проверяеми и научно обосновани данни.

В ППЗ **не е показано** чрез какви модели и методи за анализ или изчисления, или по друг начин се е стигнало до извода, че е приложен принципът на „устойчиво и балансирано развитие“..

Напротив, използваният подход, при който се започва от един „технически“ (но и икономически) фактор (райониране според средната скорост на вятъра), и от определените по този начин райони се изваждат определени по различни (правни, научни или други) критерии територии, не отчита в пълна степен социалното



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, sip.bulgaria@gmail.com, [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

влияние (напр. здравни аспекти) и влиянието върху околната среда (напр. въздействие върху прилепите) – и двата пропуски вписани в самия текст (на страници 15 и 40-42 респективно).

3. Междуинституционална координация – в проекта за ППЗ е записано „Планът за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия е разработен от министъра на околната среда и водите, съвместно с министъра на енергетиката, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на транспорта и съобщенията и министъра на земеделието и храните, в съответствие с чл. 5 ал. 2 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ). Планът определя зони за ускорено внедряване на енергия от възобновяеми източници – конкретно зони за развитието на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия (обозначени като „приоритетни зони за вятърна енергия“ в текста на Плана).“

Документи<sup>4</sup> на МОСВ обаче говорят обратното: През 2024 и 2025 г. са се състояли общо три срещи на Междуведомствената работна група, създадена със Заповед № РД-428/21.05.2024 г. на министъра на околната среда и водите, изменена със Заповед № РД-1055/11.12.2024 г. – на 25.06 и 17.12.2024 г. и 30.04.2025 г. На първите две МРГ се е занимавала с организационни въпроси по структурата, процеса, сроковете и информационното осигуряване. На третото заседание са били „разпределени задачи за текстовата част на Плана“ и е бил „одобрен график за следващите дейности“. Няма данни за проведени срещи на МРГ, в които да са създадени работни групи, да е извършена конкретна работа по плана, да са обсъждани резултатите от картографирането или от крайния проект за ППЗ.

***Възниква въпросът: Имало ли е изобщо някаква смислена междуинституционална координация при създаването на проекта за ППЗ или както обикновено сме свидетели на поредната имитация на сътрудничество между институциите?***

В настоящата ситуация можем да очакваме две възможни развития:

- 1) да възникнат сериозни спорове между заинтересуваните институции относно крайния вариант на ППЗ; или
- 2) институциите да се разберат да „заметат под килима“ проблемите, разчитайки, че Европейската комисия няма да ги идентифицира и постави на дневен ред в процеса на разглеждане и одобрение на плана.

4. Оценка и минимизиране на екологичните въздействия – неприлагането на чл 15в в неговата пълнота и на чл. 15д, на практика затруднява и изкривява подобни оценки.

***II.3.4. Липса на информация за отстоянието по Наредба №14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия***

<sup>4</sup> Отчети за изпълнението на програмния бюджет на Министерството на околната среда и водите за 2024 г. и за 2025 г.



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, sip.bulgaria@gmail.com, [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

На страница 15 от пПЗ, четем: „Поради липса на данни при картографското определяне на зоните на Плана не са изключени териториите на населени места и прилежащите им отстояния. При изпълнение на Плана остават приложими изискванията за минимални отстояния съгласно Наредба №14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия.“

Тук ще покажем, че проблемът е далеч по-сериозен от липсата на данни. В отговори на три институции – МОСВ, МЗ и МРРБ – към въпроси на г-н Атанас Цветански, зададени по реда на Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), са налице признания, че определянето на разстоянието от 500 метра<sup>5</sup> до най-близката урбанизирана територия не почива на сериозна научна информация по отношение въздействието върху човешкото здраве и околната среда.

**МОСВ:** „МОСВ не разполага с информация относно това дали документи, оценки, становища или анализи са използвани или предоставяни при формиране на изискването за минимална дистанция от 500 метра между ВЕИ и жилищна/урбанизирана територия.“ и „МОСВ не е участвало в изготвянето на указания, препоръки или становища на МОСВ относно прилагането на тази дистанция при оценки за въздействие върху околната среда (ОВОС) или оценка за съвместимостта и няма информация за изготвени/издадени такива от МОСВ.“

**Министерство на здравеопазването:** Министерството на здравеопазването на страница и половина се опитва да прехвърли цялата отговорност за проучване въздействието върху човешкото здраве на ветроенергийните паркове върху МОСВ и Наредба №14. Все пак успява да каже и нещо конкретно: „Министерство на здравеопазването не е извършвало оценка на въздействието на ветроенергийни паркове върху човешкото здраве“ – това след като в началото на отговора са описани някои потенциални рискове и свързаните с тях нормативни документи на европейско и национално ниво.

**Министерство на регионалното развитие и благоустройството (едно от двете министерства, заедно с МЕ, издали Наредба №14):** „След извършена проверка в архива на МРРБ не са открити документи, съдържащи научни публикации, стандарти, нормативни анализи или становища, които да са използвани като основание за определяне на посоченото минимално разстояние в процеса на изготвяне на наредбата.“ И още: „Към настоящия момент от страна на министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на енергетиката не са издавани указания, методически насоки или други разяснителни документи във връзка с прилагането на Наредба №14 от 2005 г.“ „Не разполагаме с документи, които да удостоверяват дали при определяне на стойността от 500 м. са били използвани инженерни анализи или оценки на въздействие, отчитащи фактори като мощност на турбините, терен, акустични модели, визуално въздействие инфразвук и други параметри.“

Впечатляващо! Всички тези отговори датират от средата на 2025 г. по заявления за достъп до информация, съдържащи ясни и конкретни въпроси. Самата Наредба №14 е от 2005 г. и трудно може да се твърди, че е

---

<sup>5</sup> Чл. 141, ал. 1, Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия, в сила от 29.09.2005 г. Издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството и министъра на енергетиката и енергийните ресурси, обн. ДВ. бр. 53 от 28 юни 2005 г., изм. ДВ. бр. 73 от 5 септември 2006 г.



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, [sip.bulgaria@gmail.com](mailto:sip.bulgaria@gmail.com), [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

съобразена с актуалното състояние на вятърната енергетика като мощност на единични инсталации и ветропаркове, физически параметри и въздействия върху човешкото здраве и биологичното разнообразие.

Ясно е, че най-вероятно няма никакви научно обосновани данни, с които да е обосновано разстоянието от 500 метра, записано в чл. 141, ал. 1 на Наредба №14 от 15 юни 2005 г. Този факт е **единствено и достатъчно условие**, за да бъде бламиран не само разглежданият тук проект за ППЗ, но и всеки отделен проект за изграждане на вятърни инсталации за производство на електрическа енергия! Но можем да очакваме и обратни процеси – заинтересувани инвеститори да се опитат да атакуват самото наличие на изискване за отстояние, което пък ще доведе до нови сблъсъци между бизнес, институции и граждани.

### **II.3.5. Позоваване на неприети законодателни промени (ЗИД на ЗЕВИ)**

На две места – на стр. 39 и 46 – проектът се позовава на предложения, включени в ЗИД на ЗЕВИ. Обръщаме внимание, че тези предложения не са приети от 51-то Народно събрание и няма никаква гаранция, че следващото НС ще ги приеме във вида, в който са предложени. Така, че подобни позовавания са най-малкото некоректни, ако не и съзнателен опит за заблуждение на обществото.

### **II.3.6. Липса на важна информация, която би могла да повлияе на оформянето на границите и площите на предложените зони**

На стр. 40 четем: „При разработването на методологията за определяне на приоритетните зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия не е прилаган самостоятелен изключващ пространствен слой, свързан със чувствителността на прилепите към вятърните турбини. Това решение се основава на установената липса на достатъчно пространствени количествени и научно обосновани данни относно разпределението, миграцията (Rodrigues et al. 2015) и кумулативните ефекти върху пещеролюбивите и други видове прилепи (Adams et al. 2021, Barré et al. 2022) на национално ниво, които да позволят надеждно стратегическо зонирание. В този контекст следва да се отчете и липсата на специализиран закон за защита на пещерите в България, което налага прилагането на допълнителни предпазни мерки на ниво планиране и реализация на проекти“.

За да се справи с този проблем „Планът прилага принципа на предпазливостта, като предвижда прилагането на превантивни и адаптивни мерки за смекчаване на потенциалното въздействие върху прилепите“.

Предложените мерки за смекчаване на въздействието на етапите на планиране и изграждане и по време на експлоатация по наше мнение са недостатъчни по отношение на прилепите. Консултациите, които направихме с представители на научната общност показват, че проблемът е изключително сериозен и би могъл да доведе до необратими негативни последици за някои от видовете прилепи при изграждане и експлоатация на определени



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, [sip.bulgaria@gmail.com](mailto:sip.bulgaria@gmail.com), [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

ВяЕЦ. Отчитаме като **провал** на МОСВ факта, че след като е ясно, че прилепите са едни от силно засегнатите животински видове от работата на вятърните инсталации, възниква министерството досега не е поръчало пълни изследвания за въздействието върху тях от тази индустрия.

Смятаме, че са необходими спешни мерки в тази посока, част от тях сме посочили в препоръките в края на този текст.

### III. Изводи и препоръки

#### III.1. Изводи

1. Липсата на зони за приоритетно развитие на слънчевата енергия и зони за развитие на мрежите и системите за съхранение на енергия (които все повече се фокусират в близост до ВЕИ-паркове) е проблем, който трябва да бъде решен **спешно**. Това може да се случи със спешно допълнение на обсъждания сега проект за ППЗ или с нов такъв проект.
2. Смешно малките площи на нарушени терени (под 2 кв. км!), включени в ППЗ торпилират основен принцип, заложен в чл. 15в на Директива 2018/2001.
3. Така както е предложен, проектът на ППЗ не доказва твърдението на стр. 7, че „[п]рилагането на Плана ще има **значим принос** за постигането на националните и европейските цели за устойчиво развитие, енергийна независимост и ограничаване на изменението на климата“. А една от целите на създаването на подобни планове именно да се подпомогне сериозния принос на нови, бързо изградени и въведени в експлоатация ВЕИ.
4. Липсата на информация – а оттам и на слой, който да бъде използван за изключване на територии, ценни за оцеляването, разпространението, миграцията и т.н. на прилепите (не само на видовете, живеещи в пещери), е значителен пропуск, който не може да бъде игнориран. Предлаганите мерки за минимизиране на рисковете за прилепите по време на строителството и особено на експлоатацията на ветрогенераторите, са спорни, да не кажем – неработещи.
5. Налице е сериозно разминаване между проекта за ППЗ и Десетгодишния план за развитие на мрежите (2025-2034 г.) на ЕСО. Това разминаване е както по линия на териториалния обхват за изграждане на ВяЕЦ, така по отношение оценката на мощностите, които могат да бъдат изградени в предложените зони. Всъщност актуална количествена оценка на мощностите, които тези зони биха могли да приемат, няма.
6. Липсват доказателства за устойчивостта (в смисъла на „устойчиво развитие“) на плана, както и за сериозна междуинституционална координация при създаването на проекта за План. И двете липси могат да доведат до значителни проблеми при развитието на конкретни проекти в определените зони.



## СДРУЖЕНИЕ ЗА ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ ПРАКТИКИ

00359 885989593, [sip.bulgaria@gmail.com](mailto:sip.bulgaria@gmail.com), [www.zelenizakoni.com](http://www.zelenizakoni.com)

### III.2. Препоръки

Смятаме, че за да добие по-завършен вид и да отговаря на целите, за които се изготвя, МОСВ следва да изпълни следните препоръки:

1. Да разшири обхвата на плана **по своя инициатива** със зони за приоритетно развитие на слънчева енергия и на мрежите и системите за съхранение на енергия.
2. Да преоцени факта, че в ППЗ са включени незначителни площи от нарушени терени и площи, включени в изискванията на **чл. 15в, параграф 1, буква а, условие i)** и да включи повече такива терени във финалния вариант. Изпълнението на предходната ни препоръка ще допринесе за това.
3. Да поръча изготвянето на количествена оценка за максималните мощности от ВЕИ, които биха могли да се изградят в предлаганите зони и да съобрази с тях предстоящата екологична оценка на ППЗ.
4. Заедно с ЕСО да съгласуват следващия 10-годишен план за развитие на мрежите (2026 – 2035 г.), така че в него да се даде приоритет на изграждане и /или рехабилитация на мрежите, които свързват зоните за приоритетно изграждане на ВЕИ.
5. Да направи оценка на устойчивостта („устойчивото развитие“) на ППЗ по някои от общоприетите методи за такива оценки.
6. По отношение проблема с липсата на информация за прилепите – да възложи спешно цялостно проучване на НПМ и ИБЕИ. Междувременно мерките за смекчаване на следва да включат **поне** определянето на зони без ветрогенератори на минимум 10 км. от пещерите, разположени в предлаганите зони или в близост до тях и свикването на експертен съвет (консилиум), на който да се обсъдят и приемат други адекватни мерки за смекчаване по отношение не само на видовете, обитаващи пещерите, но и тези, които не влизат в тях или мигрират.
7. Да представи справка за извършената работа от междуйнституционалната работна група за изготвяне на ППЗ.

### IV. Заключение

На основание горното становище, смятаме, че Планът за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия **не може да бъде приет в представения от вносителите вид**. Смятаме, че неговото подобряване в кратки срокове е необходимо и възможно.

С уважение,

Вера Стаевска,

Председател на УС на Сдружение за изследователски практики